

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye İnsan Hakları Kanun Tasarısı ile ilgili sorularımın Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince saygıyla arz ederim. 29.03.2012

Ayşe Eser DANIŞOĞLU
CHP İstanbul Milletvekili

Türkiye'de bir ulusal insan hakları kurumunun oluşturulması, Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler (BM) belgelerinde tavsiye edilmekte ve Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye'nin yükümlülükleri arasında yer almaktadır. 2004 yılından bu yana gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda Türkiye İnsan Hakları Kurumu (TİHK) Kanun Tasarısı 5 Mart 2012 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ikinci kez gönderilmiş olup halen ilgili ihtisas komisyonlarında incelenmektedir.

TİHK Kanun Tasarısı'nın gerekçesine göre yeni yapılanmanın amacı Paris İlkeleri olarak bilinen BM "İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler"le uyumlu bir insan hakları teşkilatının kurulmasıdır. Ancak, Tasarı'nın mevcut haliyle amacına uygun olarak düzenlenmediği görülmektedir. Paris İlkelerine göre ulusal insan hakları kurumlarının devlet kuruluşlarından ve siyasal iktidardan bağımsız olması gerekmektedir. Kurulacak kurumun devlet ve hükümet birimlerini gözlemleme ve denetleme yetkisi bulunan, fiili ve hukuki bağımsızlığa sahip bir kurum olması şarttır. Fakat Kanun Tasarısına göre TİHK'nun Başbakanlıkla ilişkilendirilmesi ve karar organı olan İnsan Hakları Kurulu Başkanının, İkinci Başkanının ve üyelerinin Bakanlar Kurulu tarafından seçilmesi kurumun bağımsızlığını ortadan kaldırmaktadır. Aynı şekilde, TİHK üyeleri ve çalışanlarının, görevleri nedeniyle siyasi baskı altında kalmaması için kurum üye ve çalışanlarına sağlanacak dokunulmazlık ve ayrıcalıkların yeterli olmaması ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmemesi TİHK'nun bağımsızlığına ve özerkliğine gölge düşürmektedir. Sonuç itibarıyla bu düzenlemeler açıkça Paris İlkelerine aykırıdır.

TİHK Kanun Tasarısı'nın Paris İlkeleri'ne ve AB müktesebatına uyumlu olarak düzenlenmemiş olması yalnızca sivil toplum kuruluşları tarafından değil, aynı zamanda BM Uluslararası Koordinasyon Komitesi Akreditasyon Alt Komitesi, UNESCO Türkiye milli Komisyonu İnsan Hakları İhtisas Komitesi, BM'nin ve AB'nin konuyla ilgili uzmanları tarafından da dile getirilmiş, tasarının geri çekilmesi ve katılımcı bir şekilde yeni bir tasarının hazırlanması önerilmiştir. Görüldüğü üzere bu öneriler dikkate alınmamıştır.

Bu değerlendirmeler ışığında aşağıdaki sorularımın cevaplanmasının gereği doğmuştur:

1. TİHK Kanun Tasarısı'nın genel gerekçesinde Kanun Tasarısı'nın Paris İlkelerine uyumlu bir insan hakları teşkilatı kurulması amacıyla hazırlandığı belirtilmesine rağmen, neden TİHK'nın yapısı taraf olduğumuz uluslararası belgelere ve kabul ettiğimiz uluslararası standartlara uygun olarak düzenlenmemiştir?
2. Tasarıda Paris İlkeleriyle ve AB müktesebatıyla çelişen hükümler düzeltilecek midir?